

Field : Education History, Curriculum Development

Type : Review Article

Received: 07.03.2016 - *Accepted*: 27.05.2016

1960'lı Yıllarda Türkiye'de Üstün Yetenekliler Eğitiminde İlkokul Düzeyinde Uygulanan Programın Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi¹

Rıdvan KARABULUT

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Kayseri, TÜRKİYE

E-Posta: Ridvan_karabulut@yahoo.com

Öz

Üstün yetenekli bireyler genel ve/veya özel yetenekler açısından yaşlarına göre üstün performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenen bireylerdir. Üstün yetenek tanımlanırken genel ve özel yetenek, yaratıcılık ve motivasyon başat kavramlardır. Üstün yetenekli çocukları diğer çocuklardan ayırt edebilecek birtakım özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler her üstün yetenekli bireyde görülmeyebilir. Bu bireyler yetenek alanları bakımından farklı özellikler göstermekle beraber bazı benzer özelliklerde göstermektedir. Bu noktada üstün yetenekliler eğitimine yönelik hazırlanacak olan programın esnek ve dinamik, gelişimsel ve multidisipliner olması kadar farklılaştırılmış ve bireysel olması da gerekmektedir. Dünya'da ve ülkemizde üstünler eğitimi noktasında bazı farklı eğitim modelleri uygulanmaktadır. Bu çalışmada 1960'lı yıllarda başta Ergenekon İlkokulu olmak üzere birtakım okullarda uygulanan üstün yetenekliler eğitimi programı incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekliler eğitimi, eğitim programı, ilkokul

¹ Bu makale, 13-15 Nisan 2016 tarihlerinde Kazakistan'da yapılan 5. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Examination of Practised Program for Highly Gifted Individuals Education at Primary School Level at 1960's in Respect to Various Variables

Abstract

People who are superior talented are determined by the experts that they are generally are show higher performance then their same ages as of special talents. When superior ability is defined, creativity and motivation, are dominant concepts. There are some features to distinguish superior children than other children. This features can not be seen every superior child. These people somehow show different characteristics by their talents, also they present same characteristics too. Herein the program intended for highly gifted individuals education has to be not only flexible and dynamic but also differentiated and proprietary. There are some different education types can be applied in the world and in our country. In this study, “education programs for superior talented people” are to be investigating in some schools, especially “Ergenekon primary school” in 1960's.

Keywords: Education of gifted and talented children, curriculum education, primary school

Üstün Yetenek

Ülkemizde 1991 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan I. Özel Eğitim Konseyi'nde Amerikan Eğitim Komisyonu'nun tanımına paralel bir tanım benimsenmiştir:

“Üstün yetenekli çocuk, genel ve/veya özel yetenekleri açısından, yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği konunun uzmanları tarafından belirlenmiş çocuklardır” (MEB,1991:4). Terman(1925),standart zekâ testlerinde %2'lik üst sınırdaki puan alanları “üstün yetenekli” olarak tanımlamıştır. Renzuli(1986),yaratıcı hizmetler vererek başarı gösteren bireyler üzerinde yaptığı incelemeler sonucunda üstün yetenekli çocuğu şu şekilde tanımlamıştır:

“Üstün Yeteneklilik, insan özelliğinin üç temel öbeği arasındaki ilişkiden oluşur.

Bunlar;

- Yetenek
  - Genel Yetenek
  - Özel Yetenek
- Yaratıcılık
- Motivasyondur.

Üstün yetenekli çocuklar, bunların birleşimini geliştirme yeteneğine sahip ve bunların insan performansının değerli alanlarından birinde kullanabilenlerdir”(Akt. Dağlıoğlu,2002). Akarsu(2001) üstün yetenek tanımının gün geçtikçe uğradığı evrime dikkat çekmektedir. Üstün yetenek giderek daha çok sayıda boyut içeren daha geniş bir kapsama yayılan ve zamanı da bir değişken olarak içeren esnek ve dinamik bir tanıma dönüşmüştür. Beyinle ilgili yeni bulgularla ve uygulamadan elde edilen gözlemlerle iyileşmeye, daha az hata ile gerçeği daha çok yakalayan tanımlamalara doğru gelişeceği kolayca tahmin edilebilir.

Üstün Yetenekli Çocukların Yetenek Alanlarına Göre Özellikleri

Çağlar(1972) üstün yetenekli çocukların şu ayırt edici özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir:

- 1) Doğumlarında normal çocuklardan daha ağır ve uzun doğarlar.
- 2) Her yaşta akranları ile kıyaslandıklarında bedeni gelişimlerinde daha belirli derecede üstünlük gösterirler.
- 3) Her yaşta akranlarından daha iri, daha kuvvetli ve sıhhatlidirler.
- 4) Akranlarından ve normal çocuklardan daha erken konuşurlar, yürürler. Bu bazen zekânın yüksekliği ile orantılı olarak çok erken olarak gelişir.
- 5) Bedensel sağlıkları çok iyidir.
- 6) Beden özürlere çok az rastlanır
- 7) Omuz ve kalçaları daha geniş, ciğerlerinin daha kuvvetli olduğu görülmüştür.

(MEB,1991)'e göre Üstün yeteneklilerin ayırt edici özellikleri şu şekilde sıralanmıştır. Fakat dikkat edilmesi gereken nokta bu özelliklerin hepsi her çocukta bulunmaz.

1. Gelişimin tüm alanlarında yaşıtlarının ilerisinde olma,

2. Öğrenme ve bilgiye sürekli alık duyma,
3. Merak,
4. Kelime hazinesinin zengin olması,
5. Çabuk öğrenme, kavrama ve akılda saklama,
6. Genelleme ve soyutlama yaparak elindeki bilgiyi diğer alanlara aktarma,
7. Niteliksel olarak farklı problem çözme ve öğrenme stratejileri kullanma,
8. İlgisiz gibi görünen işlemler arasında ilgi kurma,
9. Yaratıcılık,
10. Bağımsız çalışma,
11. Kararlılık ve sebat,
12. Karşılarındakinin duygu, düşünce ve ihtiyaçlarına vb. duyarlı olma,
13. Kendisini açık seçik ifade etme,
14. Espiri yeteneği,
15. Kendini inceleyip, öz eleştiri yapma “ (MEB,1991:4-5).

Müzik Alanındaki Yetenek Özellikleri

1. Ritm ve melodiye diğer çocuklardan daha fazla tepkide bulunur.
2. Müzikle çok ilgilidir; cd, kaset dinler ve müzik etkinliklerine katılmak ister.
3. Beste yapmaya büyük istek duyar ve beste yapmak için yoğun çaba gösterir.
4. Başkaları ile birlikte şarkı söylemekten hoşlanır.
5. Duygu ve düşüncelerini anlatmada, müziği sık sık araç olarak kullanır.
6. Çeşitli müzik aletleri ile ilgilenir ve onları çalmayı dener.
7. Besteci, yorumcu ve müzik parçaları ile ilgili koleksiyonlar yapar.
8. Müzik parçalarını kısa sürede öğrenir; anlamlı ve bestesine uygun söyleyebilir” (Uzun,2004:25).

Görsel ve Gösteri Sanatlarda Yetenek Özellikleri

1. Sanat aktivitelerine ekstra zaman ayırma
2. Kil, platin, seramik vb. malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yapmaktan hoşlanma
3. Stil, denge ve bütünlüğe sahip orijinal ürünler ortaya koyma
4. İyi bir gözlem yeteneğine sahip olma
5. Sanat konusunda bilgi edinmeye istekli olma.
6. Diğer insanların yaptığı sanat etkinlikleri ile ilgilenme ve onların üzerinde tartışmaya zaman ayırma.

7. Çok iyi bir hayal gücüne sahip olma” (Ersoy ve Avcı,2004:200).

Sosyal Bilimler Alanındaki Yetenek Özellikleri

1. Yaşına göre kavramsal olarak ilerlemiştir.
2. İleri düzeyde teknik ve özel birikime sahiptir.
3. Güç veya karmaşık işlerden hoşlanır.
4. Bağımsız projeler için yüksek standartlar belirler.
5. Sınıf arkadaşları tarafından yeni fikir ve bilgilerin kaynağı olarak görülür”
(Uzun,2004:26).

Üstün Yeteneklilere Yönelik Eğitim Programları

Üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim programlarının temel amacı, değişik yetenek alanlarında üstün potansiyele sahip olan bu bireylerin, yeteneklerine en uygun düzeyde işlerlik kazandırarak bireylerin bu potansiyelinin kendileri, içinde yaşadıkları toplumları ve genelde insanlığın yararına sunmak olmalıdır. Üstün yeteneklilerin eğitiminde uygulanan çeşitli programların yararlarının ya da zararlarının tartışmaları tüm ülkelerde sürmektedir. Bu nedenle tek bir eğitim programının belirlenmesi yerine, programların sınırlılıklarının ya da yararlarının göz önüne alındığı, değişik durum ve zamanlara uygun yaklaşımlarda bulunması daha gerçekçi görünmektedir. (MEB,1991) göre üstün yetenekliler eğitimi programlarında bulunması gereken özellikler şu şekildedir.

“□ Bu hedef kitlelerin eğitim programları, değişik yetenek düzeyleri ve çeşitli yetenek alanlarına cevap verecek nitelikte, çeşitlilikte ve esneklikte düzenlenmelidir.

- Programların uygulamaya konmasında çağdaş eğitim teknolojilerinin sağladığı tüm olanaklardan en iyi şekilde yararlanma esas alınmalıdır.
- Eğitim programları hedef kitlesine özgü niteliklere ve gereksinimlere uygun olmalıdır.
- Program yetenek alanlarına göre çeşitli modellerde geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Programlarda yatay ve dikey geçişler hareketlilik ve esnek düzenlemelere yer verilmelidir.
- Programlarda, sınıf geçme, ders geçme öğrenim yılı esasına göre değerlendirme yerine ünite- kredi yaklaşımı esas alınmalıdır.
- Programlar paket program esaslı uyarınca ilgi ve yetenek alanlarına göre hazırlanmalı, her ilgi alanında hazırlanan program ilerledikçe derinleşen bir yapıya sahip olmalı, bireyin beceri ve yetenek alanındaki ilerleme hızına göre program işlenişine hız verilerek, detaylarına doğru gidilmelidir.
- Program eğitim bilimlerindeki ve eğitim teknolojilerindeki çağdaş gelişmelere paralel ve bu gelişmelere açık olarak bilimsel program geliştirme yaklaşımlarıyla hazırlanmalı ve geliştirilmelidir.
- Program eğitimin en alt kademelerinden (erken çocukluk döneminde) üst kademelerine uzanan ve bir bütünlük arz eden biçimde geliştirilmeli ve uygulanmalıdır.
- Programlar çerçeve niteliğinde ve yerel ve bireysel özelliklere uygun olmalıdır.

□ Üstün yeteneklilerin eğitimi, genel özellikleri itibariyle nitelikli normal eğitimden çok farklı değildir. Ancak, öğrencilerin çabuk ve kolay öğrenmeleri, ilgi ve meraklarının çeşitliliği, özel yeteneklilerin sınırlı olmayışı nedeniyle bir konunun derinliklerine inebilme becerileri açısından daha özenle hazırlanmış ve olabildiğince bireyselleştirilmiş öğretim programlarını özel eğitim için daha uygun kılmaktadır. Bu tür program geliştirme yaklaşımı ile hazırlanan programlar öğrenme yaşantılarının farklılaşmasını gerektirmektedir. Bu tür bir program anlayışı her öğrencinin kendi potansiyeli doğrultusunda ulaşabileceği her yöne ve düzeye, kendi hızıyla ilerlemesine fırsat verecek bireyselleştirilmiş öğretim anlayışıdır. Farklılaştırılmış program geliştirilmesinde, öğrenme yaşantıları düzenlenirken kapsam, sıra düzen, zamanlama ve derinlik boyutları bireylere göre esnek bir biçimde ele alınmalıdır. Aynı zamanda her bireyin kazanması gereken temel bilgilerin gözden kaçmamasına da dikkat etmelidir.

Bu tür programların temel özellikleri arasında:

1. Farklılaştırılmış
2. Bireyselleştirilmiş
3. Çok yönlü(Disiplinler arası)
4. Gelişimsel
5. Esnek ve Dinamik

Olmaları sayılabilir. Ünite ve kredi sistemine dayalı bu tür programların bireylerde geliştirmeye çalışacağı beceri ve yetenekler şunlar olabilir.

- Problem çözebilme
- Bilimsel düşünebilme
- Araştırma-İnceleme-Deney yapabilme
- Yaratıcılık
- Eleştirel düşünebilme
- Duyarlılık/Dürüstlük
- Olayları ve olguları bilim-teknoloji-toplum, ilişkisi içinde görebilme
- Sağlıklı iletişim kurabilme
- Liderlik becerilerini geliştirebilme
- Bağımsız çalışabilme
- İşbirliği yapabilme
- İnisiyatif kullanabilme
- Sorumluluk alabilme
- Karar verebilme
- Bedenini, aklını ve duygularını uyum içerisinde geliştirebilme
- Olumlu benlik kavramı geliştirebilme
- Riski göze alabilme

Konunun ve bireyin özelliklerine göre tek tek ya da birlikte kullanılacak üstün yeteneklilerin öğretiminde esas alınması önerilen temel öğretim yöntemleri ise şu şekilde özetlenebilir:

1.Genel Modeller

a.Okulda öğrenme modeline dayalı tam öğrenme stratejisi.

b.Temel inceleme-Araştırma modeli

c.Temel karar verme modeli

2. Özel Modeller

a. Mantıksal inceleme

b. Matematiksel problem çözme

c. Eleştirel okuma

d. Betimleyici yazma

e. Öyküleyici yazma

f. Deneme yazma

g. Doğa Bilimleri modeli

h. Randomizasyon-deneysel

i. Vak'a inceleme

j. İlişkilendirme

Program Dışı Faaliyetler

1) Klüp faaliyetleri

2) İlgi merkezlerine yönelik faaliyetler

3) Usta ile çalışma programları

4) Mübadele programları “ (MEB,1991:8-12).

Üstün Yeteneklilere Yönelik Eğitim Programlarının Uygulanması

Üstün yeteneklilere yönelik eğitim programları uygulanırken şu noktalara dikkat edilmelidir.

1. Sınıf mevcutları azaltılmalı,

2. Deneysel çalışma ve pilot uygulamalara göre uygulamaları yönlendirilmelidir.

3. İlgi ve yeteneğe göre özel programlar yapılmalı

4. Özel yetenekler geliştirilirken genel eğitim ihmal edilmemelidir.

5. Üstün yeteneklilerin eğitimi henüz deney aşamasında olduğundan uygulamalarda çoklu yaklaşım izlenmeli, ucuzluk yerine yeterlilik ve etkililik esas alınmalıdır.

6. Özel Sınıf, Özel Okul, Bireysel Öğretim, Türdeş Yetenek Kümeleri, Program

Zenginleştirme, Erken Başlama ve Hızlı İlerleme gibi çeşitli uygulama yöntemleri ve değişik yaklaşımlar uygulanmalı; gerekli durumlarda bir veya birkaçı birlikte işe koşulmalıdır”(MEB,1991:13).

Eğitim Modelleri

Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde hem yurt içinde hem de ülkemizde birçok eğitim modeli denenmiştir. Bu modellerle üstün yeteneklerin ihtiyaçlarına cevap aranmış onların ilgi, yetenek ve düzeylerine göre bir eğitim amaçlanmıştır. Bu modeller şu şekilde sıralanabilirler:

Erken Başlama ve Hızlı İlerleme: Enç'e göre “Özel eğitim tedbirlerinin düzenli olarak denenip geliştirilmesine girişilmeden önce de uygulamaya geçilmiş olan tedbir hızlandırmadır. Hızlandırma ile birbirinden farklı iki işlem kastediliyor: bunlardan birincisi üstün yetenekli çocuğu okula olağan sayılan yaştan önce alma, ilkokula kabul için genellikle belirli bir takvim yaşı benimsenmiş olduğu için bu tedbir her zaman, her yerde uygulanamıyordu. İkincisi ise ya okul yaşına giren çocuğu, girişte bir yoklamaya tabi tutarak başarı gösterirse birinci sınıf yerine bir ya da iki sınıf yukarisına almaktır” (Enç, 1979: 208).

Program Zenginleştirme: Özsoy ve diğerlerine göre” Sınıflar yükseldikçe anlksal yetenekler açısından sözkonusu değişkenler artar. Tıpkı ayrı hızla yarışan otomobillerin yol uzadıkça aralarındaki mesafenin açılması gibi, anlksal gelişme hızları birbirinden farklı olan öğrencilerin uygulanan okul programında geçirdikleri süre arttıkça farkta çoğalır. Öyle ki bir zaman sonra öğretmen, öğrencilerinden bir kısmının basit toplama ve çıkartma işlemlerinde bile güçlük çekmeğe devam ettiği halde bir kısmının ise şimdiden cebir ve geometriyle rahatça uğraşacak duruma geldiği görülecektir”(Özsoy ve diğerleri, 1991:21). Zenginleştirme stratejilerinin süreç ve içeriğe ilişkin hedeflere ulaşma yöntemleri olarak düşünülmüştür. Süreçlerden yaratıcı düşünme, problem çözme, kritik düşünme, bilimsel düşünme vb. içerikten ise, bu süreçlerin geliştirildiği ders konuları, projeler ve etkinlikler kastedilmektedir (Davaslıgil,1995). “Zenginleştirme, sınıf öğretmenin ders programını her zamanki sınıf düzenlemesine bağlı olarak üstün yetenekli çocukların gereksinimlerine göre düzenlemesi ve çeşitlendirmesidir”(Dağlıoğlu,1995: 51).

Türdeş Yetenek Kümeleri : “Uygulamada iki tutum bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, çeşitli ölçekler uygulayarak, uygun öğrenim alanlarında, yetenek düzeyleri ve özellikleri birbirine yakın olanları aynı çalışma grubunda toplama biçimidir. İkincisi, birinci sınıfa yeni alınacak öğrencilerin yine yapılacak incelemeler sonucunda üstün ve orta yetenekliler ile ağır öğrenenler olarak (A,B,C) üç gruba ayrılması ve durumlarına uygun farklı müfredat uygulanmasıdır” (Davaslıgil ve diğerleri, 2004:64).

Özel Sınıflarda Eğitim: Bu yöntemle Z.B.leri 130 ve daha üstün düzeyde bulunan çocuklar bir araya getirilip özel ayrı bir sınıf oluşturulur. Bu sınıftaki çocukların sayısı 20'yi geçmez. Bu sınıflarda özel yetişmiş öğretmenler görev yapar. Zihin yetenekleri açısından büyük farklılık olmadığından türdeş sayılabilir (Çağlar,2004).

Birlikte Eğitim : “Üstün yetenekli çocukların paydaşlarıyla aynı eğitim ortamında, birlikte eğitilmelerini kapsayan bir uygulamadır” (Ataman, 2005: 190)

Özel Okullar : “Bu uygulama, çok üstün yetenekli çocukları kendilerine özel bir okulda durumlarına göre bir program çerçevesinde yetiştirmesidir. Bu uygulamanın ilk örneklerinde biri “Enderun Okullarıdır”(Dağlıoğlu: 1995:52).

Çağlar'a(2004) göre üstün yetenekli çocuklara eğitim veren özel okulların yararlı yönleri şu şekildedir:

- 1) Çeşitli alanlarda geniş ve derin öğrenme gereksinimlerini doyuracak, zengin kitaplık, laboratuvar, çeşitli etkinlikler için gerekli olanaklar, araç ve gereçler sağlanabilir.
- 2) Eğitim ve öğretiminde görev alacak seçkin, üstün yetenekli öğretmenler seçilip özel eğitim görmeleri ve görevlendirilmelerine imkân verir.
- 3) Gereksinim duydukları eğitim ve öğretimin en önemli desteği rehberlik ve psikolojik hizmetler en iyi şekilde sağlanabilir.
- 4) Yetenekleri yönünde ve düzeyinde gelişimleri sağlanabilir.
- 5) Çağdaş öğrenim gereksinimleri hemen sağlanarak eğitim ve öğretimleri çağın gidişine ve gereklerine uydurulabilir.
- 6) Kırsal bölgelerde olanlar için en iyi eğitim ortamı sağlanabilir. Diğer bir deyimle tüm ülke çocuklarına hizmet veren bir kurum olabilir.
- 7) Genel yetenekleri yanında özel yeteneklerinde geliştirilmesi için uygun eğitim ortamı sağlanır.
- 8) Ülkenin sorunlarının çözümü için erken yönlendirme yapılabilir.

1960'lı Yıllarda Uygulanan Program

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar Belirlenen okullarda üstün yetenekli olduğu belirlenmiş Z.B si 120 ve üstü olan 2.3.4 ve 5 sınıf öğrencilerine dönük zenginleştirilmiş bir eğitim vermektir(MEB,1991:4).

Program Hedefi

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programda ilköğretim okullarında uygulanan hedeflere ek olarak aşağıdaki hedefler belirlenmiştir

1. Öğrenme seviyesini yaratıcılık ve deney yapma arzusunu, kendi kendine karar verme yeteneğini geliştirmek.
2. Kendi kabiliyetlerini kendilerine tanıtmaya ve bunları toplumun ahlaki görüş ve değer yargılarına uygun bir şekilde geliştirebilmek
3. Sınıf içi ve dışı faaliyetlerle, ferdi ve grup çalışmaları ile bu tip çocukların zihni, bedeni ve sosyal güçlerinden azami derecede istifade etmek ” (MEB,1991:6-7).

Öğrenci Seçimi

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin objektif olarak seçilmesi ve bu seçimlerin geçerli ve gerçekçi bir yöntemle yapılması amacıyla çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Türlerine göre okullarda uygulanan seçim yöntemleri şu şekildedir:

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda öğrenci seçilirken öğrencilerde şu şartlar aranmıştır.

1. Birinci sınıftan ikinci sınıfa geçmiş olmak.
2. Takvim yaşı 8 yaşın üstünde olmamak.
3. Birinci sınıfta her dersten başarılı olmak.

4. Asgari 120 ve 120'in üstünde bir zeka bölümüne sahip olmak.

Bu şartlara sahip öğrencilerde ayrıca seçim önce aşağıdaki özelliklerde aranır.

1. Sınıf öğretmenin gözlemi ve birinci sınıftan başarısı
2. Rehberlik ve Araştırma Merkezince verilen ferdi ve grup testleri.
3. Velisinin muvafakatı "(MEB,1991:4).

Öğretmen Seçimi

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda Öğretmen seçimi ile ilgili bir kriterin uygulanmamış olduğu görülmüştür. 1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalar.

Yasal Dayanak

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda 2. sınıftan başlayan çocuklar 5. sınıfa bitirdikten sonra Talim ve Terbiye Kurulunun onay vermemesi dolayısıyla devam etmemiştir. Dolayısıyla bu çalışmaların yasal bir dayanağının bulunmadığı görülmüştür(Enç,1979).

Program İçeriği

1960'lı yıllarda Ankara Rehberlik Araştırma Merkezi'nin önderliğinde Ergenekon İlköğretim Okulu başta olmak üzere yapılan çalışmalarda uygulanan programın içeriği şu şekildedir.

Sınıflara Göre Program İçeriği

İkinci Sınıfta Okutulan Dersler: Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe, Resim-İş, Beden, Müzik

Üçüncü Sınıfta Okutulan Dersler: Hayat Bilgisi, Matematik, Türkçe, Resim-İş, Beden, Müzik

Dördüncü Sınıfta Okutulan Dersler: Türkçe, Matematik, Toplum ve Ülke İncelemeleri, Fen ve Tabiat, Din Bilgisi, Yabancı Dil, Resim-İş, Beden, Müzik

Beşinci Sınıfta Okutulan Dersler: Türkçe, Matematik, Toplum ve Ülke İn., Fen ve Tabiat, Din Bilgisi, Yabancı Dil, Resim-İş, Beden, Müzik

Hayat Bilgisi II. Sınıf Konuları

Ünite-1: Okulumuz ve Yeni Dersanemiz, Ünite-2: Çevremizde Sonbahar, Ünite-3: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Ünite-4: Çevremizde Kış, Ünite-5: Sağlığımızı Koruyalım, Ünite-6: Çevremizde Bahar, Ünite-7: 23 Nisan ve 19 Mayıs Bayramı

Hayat Bilgisi III. Sınıf Konuları

Ünite-1: Okulumuz ve Çevresi, Ünite-2: Cumhuriyet Bayramı ve Atatürk, Ünite-3: Evimiz, Sokağımız, Mahallemiz, Ünite-4: Çevremiz ve İlimiz, Ünite-5: Sağlığımızı Koruyalım, Ünite-6: Gökyüzü

Toplum ve Ülke İncelemeleri IV. Sınıf

Üniteler

İlimiz ve Bölgemiz, Ailede, Okulda ve Yakın Çevremizde Hayal, Bölgemizde Hayat ve Yönetim Örgütleri, Trafik Konuları, İlimizde ve Bölgemizde Bizden Önce Kurulan ve İzleri

Bulunan Uygarlık, Türkiyemiz, Türkiyeye Nereden Geldik, Tarihteki Türkler, İslamlık ve Türklerin İslamlığı kabulü, Büyük Selçuklu İmparatorluğu, Yurdumuzun idaresi ve Türkiye Devleti, Spor

Toplum ve Ülke İncelemeleri V. Sınıf

Üniteler

Türkiye ve Komşuları, Osmanlı Devletinin Kuruluşu, Avrupada Değişiklikler, Osmanlı Devleti'nin Duraklaması, Osmanlı Devleti'nin İslahat Çalışmaları, Meşrutiyet Devri, Kurtuluş Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Türk Demokrasisinin Gelişimi, Türkiye'de Sosyal İşler ve Devlet Örgütlerine Yardımcı Kurumlar, Dünyamıza Toplu Bakış, Turizm, Meslek Seçimi

Türkçe Dersi 2-3-4-5. Sınıflar

Okuma, Söz ve Yazı ile Anlatım, İmla, Dilbilgisi

Matematik Dersi II. Sınıf

Üniteler

Sayılar, İşlemler, Ölçüler, Kesirler, Grafikler, Roma Rakamları

Matematik Dersi III. Sınıf

Üniteler

Sayılar, İşlemler, Ölçüler, Grafikler, Kesirler, Roma Rakamları

Matematik Dersi IV. Sınıf

Üniteler

Sayılar, İşlemler, Ölçüler, Grafikler, Geometri, Küp, Kare, Kare ve Dikdörtgen Prizması, Dikdörtgenin İncelenmesi, Silindir, Daire ve Çember, Piramit, Üçgen Piramit, Koni, Beş-Altı Kenarlı Şekiller, Doğru ve Nokta

Matematik Dersi V. Sınıf

Üniteler

Sayılar, İşlemler, Ölçüler, Defter Tutma, Geometri(Küp, Kare, Kare ve Dikdörtgen Prizması, Dikdörtgenin İncelenmesi, Silindir, Daire ve Çember, Piramit, Üçgen Piramit, Koni, Beş-Altı Kenarlı Şekiller, Doğru ve Nokta, Türk Bayrağının İncelenmesi 5. Sınıf Matematik dersi programı 4. sınıf matematik programıyla başlık olarak aynı olmakla beraber içerik olarak 5. sınıf içeriği daha geniştir.

Fen ve Tabiat Bilgisi IV. Sınıf

Üniteler

Dünyamız ve Gökyüzü, Yeryüzü, Varlıklar, Bitkiler, İnsanlar, Enerji ve Makinalar, Mıknatıs ve Elektriğin Kullanılması, Füzeler, Jetler ve Roketler

Fen ve Tabiat Bilgisi V. Sınıf

Üniteler

Vücudumuz, Besin ve Beslenme, Vücut Nasıl Hareket eder? Sindirim, Kan Dolaşımı, Solunum, Vücut Sağlığını Koruyalım, Dünyamız ve Gökyüzü, Enerji ve Makinalar, Sürtünme

Din Dersi IV. Sınıf

Üniteler

Sevgi, Temizlik, Müslümanlık, Huy Güzelliği

Din Dersi V. Sınıf

Üniteler

İman(Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Ahiret Gününe, Kadere iman),İbadet

Resim- İş Eğitimi

Resim- İş Eğitimi dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır. Genel Temizlik Tertip ve Düzen işleri, Oyun ve oyuncaklar, Kağıt ve Mukavva İşleri, Örgü, Dokuma ve Nakış İşleri, Ders ve İş Araç Gereçleri, Yapı İşleri, Ağaç İşleri, Maden İşleri

Müzik Dersi

Müzik dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır. Ses Çalışmaları, Solfej Çalışmaları, Yaratıcı Kabiliyeti Geliştirme, Orkestra ve Koro Çalışmaları

Beden Eğitimi

Beden Eğitimi dersinde sınıf düzeyinde bir ayırım yapılmamış olup aşağıdaki konular bütün sınıflar için uygulanacak genel kavramlardır. Taklit Şeklinde Hareketler, Hareketler, Oyunlar, Spora Hazırlayıcı Alıştırmalar, Bale Çalışmalarına Hazırlık, İleri Bale Çalışmaları, Sağlık Öğütleri, Güneş ve Çevre Şartlarına Göre Kayak, Kızak ve Yüzme Alıştırmaları ”(MEB, 1991:14-26).

Sonuç

1960'lı yıllarda hazırlanan ve Ergenekon İlkokulu ve bazı okullarda uygulanan programın ilkokul 2. Sınıftan 5. Sınıfa kadar olan sınıfları kapsadığı görülmektedir. Cumhuriyet tarihinde ilköğretim okulları düzeyinde uygulanan en kapsamlı program olması bakımından son derecede önemli olan bu programdan sonra 1964 yılında Ankara'da matematik ve fen alanında üstün yetenekli çocuklara yönelik olarak Ankara Fen Lisesi'nin kurulduğu görülmektedir. Fen liselerinin kurulmasıyla beraber ortaöğretim alanında sistemli bir üstün yetenekliler eğitimi programı oluşturulduğu görülmektedir. Bu programın eleştirilebilecek yönü sadece fen ve matematik alanında üstün yetenekli çocuklara göre hazırlanıp diğer alanların değerlendirmeye alınmamasıdır. Günümüzde üstün yetenekli çocukların eğitim alabileceği örgün bir ilköğretim sisteminin olmaması dikkate değer bir konudur. Eğitim programlarının dinamik ve esnek bir yön taşıdığı unutulmadan günümüzde hem Bilim ve Sanat Merkezleri için hem de örgün eğitimde öğrenim gören üstün yetenekli çocukların yararlanabileceği özgün bir eğitim programının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Geçmişte yapılan çalışmaların gelecek için önemli bir yol gösterici olduğu gerçeğiyle var olan birikimin incelenerek yeni bir yorumla geleceği aktarılması bu çalışmayı anlamlı kılacaktır. Ünitelere uygun kazanımların güncel bir bakış açısıyla yeniden yazılması büyük önem taşımaktadır. Eğitim programının güncel ve dinamik olması eğitimi kalıcı ve etkin kılacaktır.

KAYNAKÇA

- Akarsu, F. (2001). *Üstün Yetenekli Çocuklar, Aileleri ve Sorunları*. Ankara: Eduser Yayınları
- Ataman, A. (2005). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Çağlar, D. (2004). "Üstün Zekâlı Çocukların Seçimi", I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı, İstanbul, ss:350
- Dağlıoğlu, E.(1995). "İlkokul 2.-5. Sınıflara Devam Eden Çocuklar Arasından Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi".Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
- Dağlıoğlu, E.(2002). "Anaokuluna Devam Eden Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklar Arasından Matematik Alanında Üstün Yetenekli Olanların Belirlenmesi",Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Yayınları
- Davasligil, Ü. (2004). "Üstün Çocuklar", I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı, İstanbul, ss:218
- Davasligil, Ü. (2004). "Üstün Zekâlı Çocukların Eğitimi", I.Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul
- Enç, M. (1979). *Üstün Beyin Gücü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:83
- Ersoy, Ö. ve Avcı, N.(2001). *Özel Gereksinimi Olan Çocuklar ve Eğitimleri "Özel Eğitim"*, İstanbul: Ya-pa Yayın Pazarlama
- MEB.(1991).*Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı
- Özsoy Y. ve diğerleri.(1991). *Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Ön Raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı
- Uzun, M. (2004). *Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları